

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra helyben	1 „
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadunk el.	

Egyes száraz ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belkirály-utca szeglet Irenčin-vár 7. szám háza a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Nyilttéri cikke

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

A „KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes száraz ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legelőszörben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpénzszámlával szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

Egy okos szó.

— „Két válság egymás után“ czimen ismét egy új röpiratot vettünk. A 60 lapra menő füzet Kolozsvártt Stein János nyomdájában jelent meg. Hogy ki írta nem tudhatni; magunk sem tudjuk; de bárki írta legyen, a röpirat nem közönséges észjárásról tanuskodik s teljes mértékben kiérdemli a közfigyelmet.

A minden dagályosságtól ment, egyszerű stílusú írott, de gyakorlott tollra mutató füzet, minden sorában őszinte honszeretetről és higgadt gondolkodásról győződhetünk meg s bár némi tekintetben nem is érthetünk vele egyet, mégsem tagadhatjuk meg a benne nyilatkozó józan felfogástól a méltó elismerést.

„KELET“ TÁRCZÁJA.

A kolozsvári torna-vivoda-egylet keletkezésének története.

I.

(Folytatás.)

Kik polgári házból nősültek, vagy ily házasságból születtek, nem vehettek részt a játékokban harmadiziglen. A lovagjátéka való képesség megvizsgálatát a) a pajzs és sisak szemle által. A lovag pajzsát és sisakját egy bizonyos helyre helyezték, egy egy apród kikiáltotta azok tulajdonosának nevét, s kinek ellene valami kifogása volt, jelentette a lovagjátéki bírónak, hogy az a játéktól visszautasított; b) a lovagjátéki lajstromok által; mindenki, ki ily játékokban részt akart venni, nevét három apród jelenlétében, a lovagjátéki védnöknek, a lovagjátéki nemesség könyvébe beírta, s erre hitelesen hivatkozhatott mindannyiszor, valahányszor képessége ellen ellenvetést tett; c) a lovagjátéki levelek által; a küzdő ugyanis a játék bevégezése után, a védnökök által aláírt bizonyítványt nyert, mely neki s utódainak a lovagjátéki képességre nézve bizonyítvánnyal szolgált.

A lovagjátéki képesség egy nemzetségre nézve elveszett, ha annak tagjai 50 év lefolyása alatt, egy nyilvános lovagjátékban meg nem jelentek.

E lovagjátékok egyedül csak mulatság tekintetéből rendeztettek, s hasonlításuk némileg az olimpiai versenyhez, de eltajulva csatározásokká lőnek, úgy, hogy több versen nemcsak sebesültek, de meghaltak is maradtak a küzdőterén. Így 1403-ban Darmstadtban 20-an kölöztek elegy jobb létre. A pápák, érsekek, s gyakran a világi méltóságok is ezért hatalmasan ellene voltak a játékok megtartásának. II. ik Vince pápa meg is tiltotta, hogy az ily lovagjátékok alkalmával esetleg tiszteességesen temetessenek el.

A lópor feltalálása, s más viadali nemek létrejötte után azonban a lovagjátékok is megszűntek.

Szerző láthatólag a „conserválva haladó deákpart“-hoz számítja magát, hiva a jelenlegi többségnek, de annak mégis inkább conservatív arnyalata felé hajlik; bizonyítja ezt némileg a Sennyei által inaugurált közgazdasági politika fontosságának hangsúlyozása, a mit egyébként mi is magunkévá teszünk; de bizonyítja különösen azon nézete, hogy „honvédségünk ama kiterjedésben, ama tetemes költség-gel, melyre létrejött, melyet évenként igényel, azoknak, kik a legfelsőbb belenyugvást kieszkölni elég befolyással bírtak, — fényes tévedései közé tartozik.“

Az ilyenmü nézetek forrását azonban szerzőnél, röpiratából kivehetőleg, nem vihetjük vissza azon gyanus eredetre, melyből egy pár dissonáns felszólalás a képviselőházban származott. Nem a bécsi reactionariusok felébredt féltékenysége képezi itt az ellenmondás indokát; mivel szerző a legőszintébb örömmel üdvözlő honvédségünk, keblünk e kedvencz magzatának, gyarapodó harczképességét s annak előmozdítását hön óhajta, de nem új adóterhek vállalásának árán.

Mi az ily conservatismus iránt csak tisztelettel tudunk viselkedni, habár az érintett egyetlen-egyre, t. i. honvédségünkre, nem óhajtuk azt alkalmaztatni. Egyébként más tekintetekben alig is lehet ráismerni a röpiratban a közönséges értelemben vett conservatív s tételeit a deákpart azon része is, mely magát józan liberalisnak nevezi, készséggel aláírhatja.

Nem szenved kétséget, hogy hazánkban a conservatismus nem is létezhetik oly alakban, mint más országokban, hol e szó leginkább a létezőnek fentartását jelenti. Mi nálunk a mi létezik, annak nagy része minden pártárnyalat által eltörölendőnek tekintetik, más része pedig ép a liberalismus, sőt sok tekintetben a túlzott liberalismus szülötte s így fentartása a conservatív elvekkel ellenkezik. Magyarországon minden párt reformer s belalkotások tekintetében nem annyira a létezők fentartása vagy eltörölése, mint inkább a jövőbeli tervek szerint csoportosul. Egy nagy fontosságú törvényünk van csupán, mely-

Franziaországban a lovagjátéki rendszer a II-ik században Preulily Gotfried által vitetett be, hol e játékok iránt a legnagyobb lelkesedés uralkodott. Az egyház tilalma mit sem segített, s a buzgóság csak is akkor kezdett némileg csendestülni, midőn II. Henrik egy 1559-ben, egy lovagjáték alkalmával nyert seb következtében meghalt.

Az angolok a lovagjátékokat Franciaországból ismerték meg a 12-ik században. Támogatójuk volt oroszán szívű Richárd, ki részökre törvényeket is alkotott. A résztvevőknek azonban a nyert engedélyt állásukhoz mérve drágán kellett megfizetni, egy gróf 20, egy báró 10, egy lovag 4—2 márka ezüsttel.

Olaszországba Németországból vitettek be a játékok a 12-ik század közepén, s Anjoui Károly különös pártolásban részesítette.

Görög hercegeknek nyugoti hercegekkel való egybekelése folytán, a lovagjátékok a bizánti birodalomban is elterjedtek.

Midőn a lovagjátékok lassanként megszűntek (az utolsó Németországban 1487-ben Wormsban volt), másnemű játékok (carroussel) jöttek létre. Ilyenek tartattak még 1719-ben Drezdában, 1717-ben Stockholmban. Voltak női lovagjátékok is, melyekben kizárólag csak nők viaskodtak, mint 1615-ben Udineben, 1606-ban Bolognában.

A lovagtornászát megszűnté után, a testi erő és egészség fentartására semmi gond nem fordított s a régiók gymnastikai gyakorlatai, az újabb idő nemzedékének nagy kárára, egészen feledésbe merültek, mignem Luther, Rousseau, Montaigne, Camerarius, Locke s mások buzdításai folytán, a gymnastika rendszeres gyakorlására az ut elkészítetvén, Dessauban 1776-ban Basewood a legelső lépést tette meg s az iskolai oktatás sorába a testgyakorlatot is felvette. Innen Salczman vitté át híres snepfenthal nevelőintézetébe, (a hol a kitűnő nevelészetű Guts- Muths János volt az első tornatanító) s lassanként más intézetekben is tért nyert. A tornászatot egész becsé szerint azonban a németek csak Napoleon betörése s a francia uralom alatt kezdték méltányolni. A híres Jahn Frigyes Lajos (sz. 1778-ban Pommernben, hol atyja lelkész volt) ki a német lovagkorbeli irányok, eszmék és szokások iránt rajongó rekonszenzálvi viseltetett, azon meggyőződésre jutott, hogy a németnek semmi sem adhatja úgy vissza physical és er-

nek léte s nem léte körül forgott legelőbb eddig pártképződésünk: az 1867. 12. t. cz. körül s minthogy, mondhatnók csak ez van, ez egy felette áll a többinek s olyan természetű, melyet a nemzetek közti szerződések fogalma szerint eddig bolygatunk nem volt szabad; pártalakulásunk oly természetellenes irányt vett, minő ritkítja pártját a parlamentek életében. Egy fixirozott alapra helyezvén magukat a pártok, a kiegyezést pártolók és ellenzőkre osztottak, a helyett hogy liberalis, conservatív, radicalis és clericalis párttá képződtek volna. A jobboldali liberalis párt hol a conservatívokra, hol a clericalisokra volt kénytelen támaszkodni s a baloldali liberalisok helyzetük, illetőleg hibáson választott alapelvüknél fogva a radicalisokra támaszkodtak. Az utóbbi időben pedig mindenik emáncipálni törekedvén magát a másiktól, létesült a jelenlegi chaos. A mi pedig eddig alkotott, nagy részéről nehéz volna megmondani, hogy tulajdonképpen minő jelleggel bír.

A röpiratnak legfőbb hibája, hogy válságról szólva, nem tárgyalja bekövetkezendő pártalakulásunkat, holott hogy az egészen más képet fog ölteni s kikerülhetlenül mást is kell hogy öltsön, kérdés alá sem jöhet. A deákpart józan, liberalis, mondjuk akár megfontolva haladó része, nagy valószínűséggel számíthat a balközép számos tagjaira; hogy kikre és hányra, a balközép megalkotandó programjától függ, mely aztán a deákpartnak is megszabná vele szemben elfoglalandó álláspontját.

A röpirat szerzője azt látszik hinni, hogy a pártok küzdelme a jövő választások alkalmával nem fog különbözni a közelmúlttól s meglehetősen pessimizmussal a közjogi kiegyezés megbuktatónak többségre jutásától tart; mi e részben egészen ellenkező nézeteket mondunk magunknak.

A mi pedig a jelent illeti, teljesen magunkévá tesszük a jeles röpirat következő passusát:

„Miután a törvényhozás többsége bajain nyilvánosságra jötte óta változást nem szenved-

kölesi erejét, mint a gymnastikai gyakorlatok behozatala. Ő volt a német tornászati teremője s 1811-ben Berlin közelében megnyitá első tornaintézetét, azon helyet, hova seregesezen tödult a fiatalok uszni, szaladni, ugrani, mászni, hintázni stb. Testi erő és ügyesség volt egyedül célja, a görög gymnasticának egy éb céljait megválté.

Az ósdiak már akkor zúgolódva fogadták ez újítást, de a fiatal nemzedék annál nagyobb számmal tolongott a tornászok soraiba.

Jahn a testi ügyességen kívül honszerelmet s az ellenség gyűlöletét oltá növendékeibe. Midőn a porosz király 1813-ban fegyverre szólítá népét, Jahn tornászai voltak az első, kik a tanárral egyetemben fegyvert ragadtak. Jahn maga csatában, elhelve többször vād emeltetett. A hadjárat végeztével visszatért torna-intézetéhez s tanítványaitól szándékosan távol tartott minden finomságot szavakban, ruházatban s szokásokban s a tornázók valóban nem egyszerű ügyeskedők, mint ha ők lettek volna egyedül Németország szabadságának tám-oszlopai.

A tornászati ellenei azonban folytonosan annak veszélyes oldalait mutogatták, sőt Kotzebue Frigyes, e termékeny német vigjátékiró, az itjabb nemzedék szabadság és hazáért lángoló lelkesedését is gunyolván, egy rajongó tornász ifjú Sand Károly által 1819. márcz. 23-án leszaratott. Hozzájárult még az is, hogy a tornászok ellen nem egyszer felségérséti vádak is hangzottak, minek a vége a lett, hogy 1819-ben a tornaintézetek, mint politikai fondorkodás helyei, betiltattak, s Jahn maga is elfogatván, várról várra hurczoltatott. Később Freiburg városába utasítottott, hová Németországnak nyugtalan vérű fiatal-sága évenként elzarándokolt, hogy a mogorva kinézésű férfinak a francziák s minden újabbkori irányok ellen dörgő szavai által lelkesedjék.

Ezután a tornászati több év lefolyása alatt, tetszhalottként merev tétlenségben s unyadtott, míg végre a gymnastikai gyakorlatok az iskolákba újból behozattak. Lorinser Károly Ignác, az oppelni szülészeti intézet aktori igazgatója ugyanis 1836-ban e caim alatt „az iskolákban való egészség védelmére“ egy nagy készlettséggel s tiszta lelkiismeretes-séggel irt röpirat bocsátott közre, melyben különösen kárhóztatja a gymnasiomokat, hogy a fiatalok testi nevelését egészen elhanyagolják, s mindenek

dett; miután a kormány padján most is kevés, változással előbbi államférfiainkat szemléljük e férfiak azok, kiket országos bajaink orvoslásánál nemcsak a főszerep, hanem az elkövetett hibák jóvátételének sokszoros kötelme illet. Legyenek tehát ők ép oly ildomosak, mint ernyedetlenek a lelkiismeretes nagy feladat megfejtésében, valamint másrésről a parlamentaris többség és kormány ép oly indokolt, mint szigorú eljárása előtt ne csak hajoljon meg, de fogjon velők őszintén és teljes erélylyel kezelt a hazának minden jóra való fia.“

Fröbel Frigyes nevelési rendszere és a kolozsvári Fröbel-intézet.

A nevelés ügyének előbbrevitele érdekében kifejlett nagymérvű mozgalmak a közérdeklődést már hazánkban is annyira fölébresztették, hogy alig van értelmes polgár, a ki ne foglalkoznék szívesen azon eszmékkel, melyek a nevelésügy terén fölmerülnek. Pestalozzi, Diesterweg, Fröbel, sat. nevei nem ismeretlenek többé nálunk. Nemcsak a szakemberek tudják, hogy mit köszönhetünk e nagy férfiaknak, hanem elmondhatni, hogy a nevelésügy világbiir bajnokainak munkásságáról érdeklődéssel vesz tudomást ma már minden mivel ember.

E meggyőződésben bocsátjuk közre mi is e rövid ismertetést, melynek célja: a nevelésügy egyik kiváló bajnokának, elsőrangú reformerének — Fröbel Frigyesnek — nevelési elveit körvonalozni.

Fröbel Thüringia Oberweisbach nevű községében született 1782-ben. Tanulmányait különböző egyetemeken végezve, előbb iskolai tanító, majd nevelő lett. Az utóbbi minőségben meglátogatta Pestalozzi intézetét Yverdon-ban s csakhamar lelkesült apostola lön Pestalozzi elveinek. Elveinek igen, de nem azon eszközöknek, melyeket Pestalozzi elvei megvalósítására választott. Ő is a nevelés alapelveit azt tekintette, hogy a nevelést a születésnél kell kezdeni s mindvégig természetesen vezetni, de az alapelv érvényre juttatására nem tartá elégséges eszköznek a Pestalozzi által gyakorlatba vett szemléltető oktatást. Ő a nevelésnek a születés után megkezdését úgy értelmezte, hogy már a csecsemő testi

felett a tantárgyak sokasága által a fiatalok physical és lelki erejét megtörik. Ez irat nemcsak egyesek, de a kormány részéről is nagy figyelemben részesült, ugyannyira, hogy azt, az összes gymnasiomokkal közölte is. A megszibadt tornászati ügye itt újból föléledett, s rövid idő alatt nem kevesebb, mint 70 röpirat jelent meg. Az egész ügynevezett „Lorinseri iskolai vita“ a gymnasiomok rendezésére nézve nagyon kedvezően ütött ki, s a tornászati is, megnyervén a maga megérdemelt helyét, mint a nevelés egyik szükséges és lényeges része 1842-ben, a porosz király által az iskolákba behozatni rendeltetett, s a porosz tornaügy fővezetésére Münchenből Maszmann Berlinbe hivatott.

Poroszország példáját a legtöbb német állam követte.

Ez időkben a tornászati nevelészet és gyakorlati kifejlesztésére rendkívül sokat tett Spiesz Adolf, a darmstadti tornaiskola igazgatója, ki behozta a szabadgyakorlatokat, melyek segítségével érendő el a testi erőssedés és ügyesség első fok. Megalapítá az eszközökkel való gyakorlatoknál is a természetes rendszert, a gyakorlatoknak egy új nemét állította fel, a csoport- és rend-gyakorlatokat, s a tornászati tanításának módszerét is kiadta.

Rohamosan terjedett a tornászati ez idő óta, s különösen 1848 után nagy pártolásra talált, úgy a kormányok, mint egyesek részéről.

A porosz és száz kormány 1850-ben tornatanító képző intézeteket állított fel Berlinben Rothstein Hugó százados, s Drezdában Klosz vezetésé alatt.

Mennyire lett a tornaügye az utóbbi időkben felkarolva, mutatja az, hogy Németországban 1863-ban 1500, 1865-ben már 1908 tornaegylet létezett, mintegy 170—180,000 taggal. Az 1863-ik évi lipcei torna-ünnepélyen pedig 23,000 tornász jelent meg.

Franziaországban a tornászati Jahn-nal egyidejűleg kezdődött, hová Amoros spanyol ezredes vitte be. Itten leginkább katonai tornászatot folytatnak, mely nagyon ki van művelve, de nevelészetileg alapkora fektetett tornászati nem igen létezik.

Swájczba Cliaz, Dániába Naehlegall, Angliába 1823-ban Völker, Amerikába 1825-ben Beck vitték be a tornászati.

Olaszországban, valamint Oroszországban is nagy mozgalom uralkodik a tornászati terén.

s lelki képességeit fejleszteni kell azon eszközök által, melyek e célnak megfelelnek, szerinte a kisdéd figyelmét egyszerű tárgyak szemléltetése által, azoknak leginkább feltűnő tulajdonságaira kell irányozni, kedélyét dalokkal kell képezni, test-tagjait pedig kellő mérvben gyakorolni. Ezzel azonban ő nem elégedett meg. A természet szerű fejlesztés eszközül a szemléltető oktatás mellett, sőt azt megelőzőleg, egy más, annál sokkal hatásosabb modort választott, t. i. a gyermek cselekvés-vágyát tette a fejlesztés eszköz-zévé, az által, hogy már a két éves gyermeknek hasznos foglalkozásokra nyitott alkalmat, melyek ösztön-szerű cselekvés-vágyának megfelelőek, s míg egyfelől a gyermeket hasznos foglalkozásra képesítik, másfe-lől képzeletét fokozottan újabb meg újabb képzetek-kel gyarapítják. E tekintetben Fröbel kitűnő tapin-tattal járt el. Először a kis gyermekek játékait; ki-fürkészte, hogy mily eszközökkel és miként szeretnek ők foglalkozni s eként szerzett tapasztalatai alapján oly foglalkoztató eszközöket állított egybe, melyek által a kis gyermek fokozottan vezettetik a céljaitalan cselekvésről az öntudatos alkotásra, az, egyszerűről az összetettre, az egésznél ismeretéről a részek ismeretére, egy szóval a játékról a munkára, a szem-léletről a vizsgálódásra, a sejtelenről a tudásra. Az egyetemes fejlesztési elvnek megvalósítása céljából pedig kiterjeszté figyelmét arra, hogy a gyermek mindenik tehetsége s lehetősége ugyanazon eszközök által, de mindenkor a természetes fejlődésnek meg-felelő mérvben gyakoroltassék. Az általa egybeállí-tott foglalkoztató eszközök — természetesen szakér-tő egyén által kezelve — nemcsak a munkásság sze-reketére vezetnek, hanem egyszerűen ösztönzően fejlesztik az értelmi tehetségeket, alkalomul szolgál-nak a nemes érzelmek, különösen a szép iránti ér-zék kifejlődésére, míg másfelől ugyanazon eszközök által a testi érzékszervek is gyakorlatnak. A test-tagok képzésére és ügyesítésére szolgáló táncz és tornajátékok egyszerűen a szellemi tehetségeket is fejlesztik.

Rendszerének alkalmazása érdekében különböző kísérleteket tett. Kezdetben nagyobb koru gyerme-kek számára nyitott nevelőintézetet Keilhan-ban. Ké-sőbb az elemi oktatás körébe szállott alá. Végre azon meggyőződésre jutott, hogy rendszerének való-di becsé akkor fog kitűnni, ha azt a legkisebb gyer-mekek nevelése körében mutatja be. Már csaknem hatvan éves volt, midőn a kísérlet megvalósításához kezdett. Egybeállította azon foglalkozási eszközöket, melyeket az 1—7 éves kisdédek fejlesztésére szük-ségeseknek vélte. Első foglalkoztató eszközül az egy-szerűség jelképét; a lapdát választva, e kiindulási pontból fokozatosan haladt előre s állította össze azon változatos foglalkozási eszközöket, melyeknek segítségével a kisdédek hasznos tevékenységre képesít-hetők. A részekre osztott kocka, a kocka oldalait képviselő táblácskák, a megtestesített vonalokat jelző vesszők és karikák, majd a rendszere szerinti rajzo-lás, továbbá a papírfűzés, tűzdelés, kivarrás, agyag-idomítás s ezekkel párhuzamban számos társas-játé-

Angolországban leginkább a tornajátékok van-nak divatba, hol kallisthenia név alatt a nőnemű is behozattat a tornász. Kallistheniának nevezetik az emberi bonczat és physiologia elveire alapított azon tan, mely a női test tagjainak és mozgási mű-szereinek összehangzatos kifejtését és erősítését tár-gyazza. Elismerték már ezt külföldön általánosan, hogy egy a test fejlődéséhez alkalmazott testgya-korlati rendszer a nőknél mellőzhetlen s e célra több rendbeli módszer is hozott javaslatba, melyek közt legajánlatraméltóbb Olias egyszerű módszere, mely által 1810 óta számtalan sikeres gyógyításo-kat eszközölt testi hibák körül. Rendszer több iz-ben különféle bizottmányok által lón megvizsgálva s bebizonyult, mikép kallistheniai gyakorlatok által képzett leányok nagy testi erőt nyertek a nélkül, hogy erősödött izmaik a nőiséget elvesztették volna.

Hazánkban az első tornaintézet Pesten jött létre 1833-ban Clair Ignác vezetésével. A gym-nastika megbonosításának érdeme hazánkban, a köz-oktatás és nevelés magasatos ügye fölött virasztó br. Eötvös József volt közoktatási m. k. ministert il-leli, ki az újabb társadalmi viszonyoknál fogva 1867-ben elrendelte, hogy a tornász a gymnasium alsó osztályaiban minden tanulóra nézve kötelezőleg alkalmaztassék, mely üdvös intézkedés az 1868-iki népoktatási törvény által a népisokláira is ki lett terjesztve.

II.

A vívás, különösen a vívtörrel (Fleuret) való vívás már az ó-korban, mint a gymnasztkának ki-egészítő része, de még inkább a középkorban tekin-télyes szerepet játszott. A vívást azonban csak a 16-ik század vége felé kezdték Olaszországban tuda-mányosan kezelni, s később a francziák és spanyo-loknál, s 100 évvel később a németeknél nagy mér-tékben lett elterjedve. — A vívást, hogy mint kell az oldal, azaz: a szuró és vágó fegyvereket, a ví-tört és kardot ügyesen használni, támadásra ugy-mint védelemre, már Thibault ismertette 1628-ban; Meyer „Beschreibung der freien Kunst der Fechtens“ cím alatt 1670-ben. A. F. Kahn 1734-ben; Roux 1803 és 1807-ben ily címek alatt: „Theoretische und practische Anweisung zum Hiebfechten“ és „Die deutsche Stossfechten“

Újabb időkben a vívásnak egyik neve, a szu-ronynyal (Bajonettefchten) való vívás van elterjedve, s különösen Németországban 1840-óta ez mesterileg

kok, dalok, elbeszélések, kerti munka stb. mind-megannyi lánczszemét képezik ama nagy egésznél, melyet Fröbel mély lélektani ismerettel és tapintat-tal állított össze. Elve lévén az, hogy a családi ne-velést a közneveléssel kell kiegészíteni, oly köz-inté-zetekről gondoskodott, melyekben a 3—7 éves kis-dédek a nap néhány óráját szakképzett nők vezetése alatt, közös foglalkozásokkal töltsek el. Ez intéze-tek nevezték ő g y e r m e k k e r t e k n e k, hason-lítván a gyermek-ápolást a növények gondos ápolá-sához.

Tovább, az az a hét éves koron túl terjedő idő-re rendszerét már nem dolgozhatta ki annyira, hogy annak alkalmazása mikéntjét is örökségül hagyhatta volna követőinek. A gyermekkertek érdekében kifej-tett páratlan munkássága életének utolsó éveit tel-jesen igénybe vette. Meghalt 1852-ben 70 éves ko-rában Marienthalban, hoi élete végeig az általa alapított gyermekkertész-nő-képzede igazgatója volt.

Fröbel életében, sőt halála után is még jó ideig, a gyermekkertek még Németországban sem terjedtek el oly gyorsan mint ő remélte. Az újrend-szernek — főleg a paedagógok körében — sok ellen-sége támadt, sőt a porosz kormány 1852-ben hatá-rozottan el is tiltotta a gyermekkertek létesítését. Fröbel elveinek hívei azonban lassanként tekintélyes számba emelkedtek, s a szakemberek köréből is el-ismert tekintélyek vették védelmükbe a gyermekker-tek: Marientholtz Bülów báróné, Köhler A., Gold-hammer és többen lángbuzgalmu apostolai lőnek az ügynek s kitarító munkásságuk által mindenfélő föl-ébrésztették a közérdeklődést a gyermekkertek iránt oly mérvben, hogy ma már Németországnak minden részében el vannak terjedve s azok számára alkalmas gyermekkertész-nőket kilencz intézet képez.

(Vége köv.)

Vénus átvonulása a napkorong előtt

1874. december 9-én.

(Folytatás és vége.)

Igen érdekes volna tudni, vajjon Vénus, átvonulása alkalmával, látható-e szabad szemmel a nap előtt vagy sem? Aragó arról tudósít, hogy az 1761-iki átvonulást sokan szabad szemmel nézték és lát-ták. Ellenben Lamont és Aery csillagászok ezt két-sébe vonják, támaszkodva Gassendi észleleteire. Ha azonban mégis áll, hogy 1761-ben csakugyan távcső nélkül is látták az átvonulást, ugy egészen bizonyos hogy az 1874-ki december 9-iki átvonulást, ugy is lehet látni. Az észleletre legalkalmasabb helyek e tekintetben Európa keleti részének tartományai és ezek között épen Erdély. A felkelő nap ereje gyön-ge; védőveg segélyével vagy lámpakorommal be-sötétített üveggel, avagy épen szabad szemmel is egész biztonsággal rá lehet nézni a napra. Kiki megpróbálhatja erejét, nagyon valószínű, hogy lát-ható, mert Vénus közel van hozzánk és nagy átmé-rővel is bír. Magam is a nyári napokban (délután 1

üzetik. E vívásnemre egy tökéletes rendszert legelőször Selmicz Eduárd (szül. 1791-ben Lipcsében) százados alkotott, mely majd mindenütt ellőn fogadva. Selm-nitz 1803-ban katonai szolgálatba lépett, 1815-ben százados lett, s ezredével 1818-ig Franciaországban időzött, a vívtörrel való vívásban tökéletesítette magát, hol azon gondolatra jött, hogy a szurony vívása is egy saját fegyver készíttessék. Drezdában 1820-ban már elkezdte a szuronyval való vívást tanítani, s 1833-ban az egész száz seregbe be lett a vívásnak e neve hozva.

Selmicznek rendszere később tökéletesbítettett, részint Rothstein százados, részint Linsingen hadagy által (Rothstein: Anleitung zum Bajonettefchten 1853, s Linsingen: Handbuch des Bajonettefeh-tens 1854) s e két férfi által alkotott rendszert követik most majdnem mindenütt. —

Nagy szerepet játszottak a bajvívások és pár-bajok is. —

A párbaj nem egyéb, mint két egyén közt való viadal, becsületértésért szerzendő elégtétel vé-gett, rendszeres fegyverekkel, meghatározott szabá-lyok szerint.

A párbaj a görögök és rómaiaknál, valamint jelenleg a törököknél egészen ismeretlen. A germa-nok közt volt legelőször szokásban, hogy a háboru kezdete előtt igyekeztek egy ellenséget elfogni s ez egy benszülöttel viaskodván, a viadal kimeneteléből, a háboru kimenetelére következtetést vontak. Az isteni gondviselésnek közvetlen intéző befolyás tu-lajdonítottván, az isteni beavatkozást az igazságszol-gáltatás mindennapi tényeinél is felismerni vélték. A perlekedő felek vagy személyesen, vagy képviselőik által, a törvényszék jelenlétében megvittak s a ki legyőzetett, mint bűnös elmarasztaltatott. Ha-zánkban Szt. István uralkodása alatt honosultak meg a bajvívások, melyek a nemzet harczosa geniusával leginkább összehangzásban állottak. Robert Karoly eltörölte ezeket s behozta a rendes törvénykezést, a párvialad azonban fentartotta magát azontul is. Az igazságszolgáltatási bajvívások a 17-ik században már egészen megszűntek s ilyenné utolsó bajvívás Angolországban volt Erzsébeth királynő alatt (1571) egy magánjogi s 60 évvel később egy bünyői per-ben. Németországban az utolsó 1650-ben volt.

(Folyt. köv.)

órákor is. mikor a legnehezebb) akárháyszor fölke-restem szabad szemmel és másoknak is megmutat-tam e fénylő pontocskát; ép így észrevehető lehet a napon is, mint a fekete korong. Vénust a netán ész-lelők a nap-tábla legmagasabb északi pontjától nyu-gatfelé 18°-nyi távolságon keressék. Ohajtandó volna, ha minél többen ránéznének ez időben a napra, mert e százados ritka tünemény észlelésének gyönyörű kivül még a tudomány számára is hasznossal lehet-nének a „láthatóság fokának“ eldöntésénél.

Ez átvonulás észlelésében a föld minden mű-velt nemzete részt vesz. Nagyszerű expedíciók indul-tak el, és meg is érkeztek már régen a fenn meg-jelölt tartományokba, melyekből az egész átvonulás tartama látható. Ez észleletekből a legszebb eredmé-nyek várhatók, minthogy nem csak az észlelők és eszközök előre biztosítják a sikert, de mint említém, maga az átvonulás is igen kedvező.

Nálunk Magyarországon Konkoly Miklós ur dr. Schenzl Guidó ural szervez egy kis expedíciót Erdélybe Kolozsvárra, miben segédkezését ígérte Abt Antal egyetemi tanár ur is. Konkoly ur saját mű-szereivel fog észlelni és pedig egy általa készített photographiai eszközzel, mely távcsőre csavarható. E photographizáló eszköz a Lehse által ajánlott mo-dorban van elkészítve, és érzékeny papir használta-tik, melybe a napsugarak beégetik magukat; így Vénus helye, mint kis fehér pontocská fog látszani, mi-helyt felületénél megfelelő mennyiségben vissza-tartja a napsugarakat s így ezek a papírt nem ége-tik el. E mód nem volt a Vénus-átmenetének észle-lésénél alkalmazva; Konkoly ur kíséretet akar vele tenni, mennyiben felel meg a pontosság. A napfol-tok photographizálásánál kitűnően bizonyult be. — Dr. Schenzl ur a budapesti kir. egyetem kis helio-meterét veszi igénybe. Ambár az egész átvonulás tartama Erdélyből nem észlelhető, s Halley elmélete szerint nem volna felhasználható, mindazonáltal Hau-sen, híres csillagász és matematikus, módot talált fel, mely szerint a distantiamérések is különböző he-lyekről pontosan keresztülvive, igen jó eredménnyel feldolgozhatók. És a csillagászok most e két me-thodus egybevetése szerint vizik keresztüli észlele-teiket.

(„Ellenőr“) Nagy Tamás

BELFÖLD.

Maros-Ludas, 1874 november 22-én.

Tekintetes szerkesztő ur!

Az „Erdély“ szépirodalmi lap 47-ik számában a „Hirfűzőr“ között olvastam, hogy, „Maros Ludason az állam által segélyezett csinos iskolaépület már felépült. — Fejszentelése és ünnepélyes megnyitása a méltóságos tanfelügyelő ur jelenlétében fog nem sokára megtörténni stb.“ Vajha ez így lenne!

A vállalkozó ugyan kötelezte magát, hogy — november 1-re elkészített az oskolát és hogy ezen kötelezettségének mennyire felelt meg? azt egész ter-jedelmesen kívánom a t. ez. közönség tudomására hozni egyszersmind a nagyméltóságú vallás és köz-oktatásügyi miniszterium figyelmébe ajánlani. Az árlejtés még ez év első hónapjaiban történt meg; és a vállalkozó, maros-vásárhelyi Spencz Károly az építtetéshez csak ez év szeptember hónapjában kez-detett hozzá. Az idő kedvezett egy darabig, de egy ily vállalathoz nem elégsé-g két őszi szeles hónap. A munka tehát mind e mai napig be nem végez-tetett, s így a csinos iskola épület felszentelése is ez évről bizonyára elmarad jobb és kedvezőbb időkre.

Az utóbbi kőmives munka, a hideg miatt va-lóságos neveltség tárgya volt, a mint egy nap dolgoztak, másnap újra kellett dolgozni, mert a hideg mindenfélő felrepezettte, s ez így folyt pár napig, mig nem kény-telenek voltak a munkások végképp fel hagyni a to-vábbi munkával s minden fizetés nélkül a falusbíró irtól vett kölcsön pénzzel haza Maros-Vásárhelyre utazni.

Az asztalos munkák egy része még a nyá-ron készült el Maros Vásárhelyt; s azokat a vállal-kozó ide le is szállította, hogy három egész hónap-on keresztül eső, szél és napfénynek legyenek kitéve. A szobákat most padolják, mire sem mi figyelem ninc-s fordítva a vállalkozó által, ugyanis nyers földdel fel-töltik, mire a megázott és megrohadt ászokfákat helyezik, s meglehetősen nyers deszkával padolják: hogy mi lesz mindezekből évek múlva, azt könnyen el lehet képzélni.

Van még egy megjegyzésem a padokra nézve: azt hiszem, hogy a nagyméltóságú vallás és közok-tatásügyi miniszterium az 1874-ik évben a községi ügy színtén az állami iskolákban is a czélnak s a kor kívánalmainak megfelelő padokat fog készíteni, s hogy ezek megfelelő lennének, alig hiszem, mert mint egy jó barátom említette „a kurta korcsmák-ban“ különbeket lehet találni.

A többi tárgyakat ajánlom az átvéő bizott-ság figyelmébe.

Már négy éve küzdünk, hogy egy csinos is-kolánk legyen, mit a nagyméltóságú vallás és köz-oktatásügyi miniszteriumtól végre valahára meg is nyertünk, de hogy a tanköteles gyermekek ez idő alatt mindnyájan oktatásban részesüljenek és részesül-nének, az a lehetetlenségek közé tartozott és tartozik még mai nap is, egyfelől a bérelt szék és asztal tan-termek, másfelől a tankötelesek nagy száma miatt; és sajnálatlall kell felismertem, hogy ezen okok mi-att a törvény szigorát sem a gyermekekkel, sem a

szülőikkel szembe nem lehetett éreztetni, dacára au-nak, hogy az előjáráságnak ez szigoruan — több oldalról is — rendeltetett.

Remélem azonban, hogy a jövő évben minden baj és akadály el lesz hárítva, és így községnök és terjedelme, vidékünk tankötelesei minél számosa-b-ban nyerhetnek oktatást, mit szívünkbnél óhajta-nánk már.

Ny. D.

Külföldi szemle.

Kolozsvárt, nov. 24. 1874.

A francia nemzetgyűlés ujra összedűlése elő-estéjén igen nevezetes és figyelemre méltó jelensé-gét képez Christophle Albert, Orne megyei képvisé-lőnek és a francia balközép volt elnökének távira-tilag is jelzett levele, melyet egy választójához in-tézett, ki tőle fölvilágosítást kért a balközép magatartására nézve, illetőleg Christophle véleményét; kérte Louis Blancnak előzőtt napokkal a „Rappel“-ben megjelent cikkére nézve. Fontos Christophle nyilatkozata nemcsak azon kiváló állásnál fogva, melyet ez ember a balközepen elfoglalt, hanem azért is, mert a franciaia republikánus lapok egybehangzó nézete és fölfogása szerint Christophle e nyilatkoza-ta azonos a balközép programjával. Maga a „Jour-nal des D.“, a balközép főközlőnye is minden pontjában helyesli és magáévá teszi Christophle nyilatko-zatát. Másfelől figyelemre méltó e nyilatkozat, mint a balközép programja, épen a mostani körülmé-nyek között, mert híven körvonaloza a balközép magatartását, taktikáját és fölfogását; már pedig nem egyszer volt alkalomunk jelezni, minő fontos szerep vár a balközépnek most, midőn a septennatus szervezése, az alkotmányjavaslatok tárgyalása kerül szőnyegre.

Közöljük tehát a „Journal des Debats“ után, Christophle levelének, illetőleg a balközép program-jának következő kivonatát.

Arra nézve, hogy a köztársaság az essemblée elismerése nélkül is tény, azt feleli Christophle hogy alkotmányos garantiákkal mindamellett is kö-rül kell bástyázni, s hozzá teszi, hogy ezek híjjával a köztársaság alatt a monarchiát készíthetik elő, mint jelenleg is. A köztársaság törvényes elismerése és szervezése föltétlenül szükséges.

Ha hiányos lenne is a mű. javítani lehet; ezt fejezi ki Perier indítványa, ez minden köztársasági alkotmány lényege.

Főddog a plebiscitárius választásokat kike-rűlni, azaz meggátolni, hogy a suffrage universel előtt az egyetlen fölvetett kérdés, a kormányforma kérdése legyen; el kell enyésztetni ezt az örökös kérdést, mely három év óta folytonosan zaklat, s a kedélyek lecsillapulnak, a császárság elveszti kilátá-sait s ismét abba a megalázott helyzetben hagyatik, melyben Thiers kormánya idejében gőnyedt. — Ezek valának a főindokok, melyek a Perier-féle javaslat fogalmazóit vezérelték. Ennek elvetése fölmenté őket, s a fölslzatásra szavaztak, és rá fognak szavazni megint, ha minden amazzal analóg indítvány rend-szeresen visszavetetik.

De ki ne tudná, hogy kormánykörökben egé-szen más célokat tulajdonitának azoknak, kiket a balközép „meneur“-jeinek szoktak nevezni? „Keve-sztő töröndek ők — mondogatják — a köztársasággal, nekik a hatalom kell, s hogy ezt megkaphassák, ha kell, megdönténék azt, a ki ma kezében tartja a ha-talmat. A cselszövény megett Tiers áll: ügyesen szövi szálait s egyedül az ő javára dolgoznak május huszonnegyedikére legyőztöttei.“ Ez örökös érv; nyomorult érv az előtti, a ki a megtamadottak haza-fiságát ismeri, de borzosztó érv a kövtársaság ellen-feleinek kezében. Mert a folytonos hazug vádasko-dással táplálták oly sokáig a köztársaság elnökében s közvetlen környezetében a bizalmatlanságot a lag-skonservatívabb republicanusok ellen is.

Blanc Lajos ur az országnak csak egy töredé-kével látszik foglalkozni, azzal, mely már rég ideje hiva a köztársasági kormányformának. Hanem a bal-közép az egész országra tekintettel van. A politikai szenvedélyek, igazságtalan gyanúsítások és cselszövén-nyek olykor rendszeres ellonségeskedést, gyűlölséget szítottak a parlamentben a köztársaság iránt, de az ország, istennek hála, jobb és részrehajlatlanabb bí-ró volt. A köztársaság mellé vonta amaz ellenáll-hatlan erő, mit a türelem, kitarító akarat s a mér-séklettel párosult megrendíthetetlen szilárdság gya-korol.

És most lemondjunk erről? s jelentsük ki, hogy mindennek vége és minden kiengesztelődés immár lehetlen? Én azt mondom, határozottan mon-dom: Nem! elkerülhetetlennek igenis itélem a fel-osztást akkor, ha az assemblée, összejöretele után nem birt véget vetni a provisoriumnak; de alkot-mányozó hatalmát, melyet egyébkor elismertem már, tagadni nem fogom. Ez impolitiks magaviselet volna: egy lépéssel nem sietletné a felosztást, a mi csak néhány elszakadt monarhista hozzájárultával szavazható meg: a köztársaság elnökét a bonapar-tisták karjaiba kergetné s ha választásokra kerülne a dolog, azok az „elkeseredett harcz“ kormánya alatt folynának le. S végre tán az assemblée sep-tennalisatióját is igazolhatná némelyek előtt e ma-gaviselet.

Visszavetni igen, ha előterjeszteni merik, a ja-vaslatokat, melyeket Broglie és Ventavon urak ta-lálékony elméje szült; de meghallni minden észsze-

rú javaslatot, mely a köztársaság létezésének tényét megzavaráshoz vezetne; ez a balközép szerepe, hogy a köztársaság ellenségei — Blanc Lajos ur szavaival élve — „ne merítsenek hibáinkból erőt, mely őket mindent merni készíti.”

A „Témpo” e nyilatkozatot következő megjegyzéssel avatja pártnyilatkozattá: E figyelemreméltó okmány tökéletes szabadsággal foglalja össze a programot, melyet a balközép mind e mai napig állhatatosan követett s követni fog bizonynyal az asszemblée megnyitásával megint.

— Németország. A német parlamentben Forkenbeck elnök váratlan lekötése következtében beállott incidens további következmény nélkül maradt. A ház tegnapelőtt egyhangúlag újra megválasztotta Forkenbeck urat, ki a választást, mint jelentik, el is fogadta. Így az ügynek további következményei nincsenek.

A föllebbezést, melyet Arnim gróf másodszori elfogatása miatt a kamarai törvényszékhez inézett, egy elvetette s utasította a gróft, hogy miután újra fogolynak van nyilvánítva, a szabadonbocsátása alkalmával letett cautiót visszaveheti.

— Spanyolország. A spanyol lapok is igen keményen elítélik azon eseményeket, melyek Irun felszabadítása után az északi csataterén történtek. Mindnyájan mély sajnálkozásukat fejezik ki a fölött, hogy Laserna csapatai épen olyan pillanatban szüntették meg a hadműveleteket, midőn a lázadókat a francia határtól, honnan segélyforrásaik nagy részét veszik, elvághatták volna. Laserna seregének elvonulása óta a carlisták minden előbbeni hadállásukat újra megszállották, az összeköttetést Irun és San Sebastian közt megszakították s a San Marcial hegye ellen, mely Irun dominálja, új támadást készítenek elő.

— A szerb skupcsina tagjai tegnap tartották első ülésüket, melyet ünnepélyes istentisztelet előzött meg. Az első ülésben a ház korelnököit s igazoló bizottságot választott. Az ülésnek formaszerrü megnyitása trónbeszéddel holnap vasárnap történik.

— Oroszország. Az orosz városok nagy részében a multhét végén tartott megasorozat elsőszőr az új védtörvény alapján. Pétervárot az első sorhúzás nagy ünnepélyességgel ment végbe. Maga Miklós herceg s számos más kitűnőség volt jelen; a nagyherceg a hadkötelesekhez beszédet tartott, melyben az ügy jelentőségét fejtegette. Az egész birodalomban az összes hadkötelesek száma meghaladja a 800.000-et, közülök azonban csak 18 1/2% fog besoroztatni, minthogy a törvény az évi ujenczok számát 105.000 főben állapítja meg. E számból kitűnik, hogy szükség esetén mily roppant erők állanak az orosz hadsereg rendelkezésére.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapesten nov. 24. 10 ó. 15 p. d. e.

Érkezett, nov. 24. 11 ó. 30 p. d. e.

A képviselőház tegnap élénk vita után, melyben a nemzetiségek kivételével mindenki a főrendek módosításait védte, elfogadta az erdélyi adó-censust, s a többi módosításokat. Az adóügyi bizottság a szállítási adójavaslatot elvben elfogadta. A királyi leirat a román congressushoz vasárnap Szebenbe ment s a congressusban ma felolvastatik. Az erdélyi képviselők közül többen legközelebb választó körletökbe utaznak, hogy befolyásukat a tervezett új magyar párt ellen érvényesítsék. A brassóvidéki magyar községek kérvényét a képviselőház kérvényi bizottsága tegnap tárgyalta; a kérelem teljesítését jogosultnak mondja s a kérvénynek teljesítését a kormánytól sürgeti.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, november 24. 1874.

— **Jokainé**, L. Roza asszony vendégművésznő második fölléptél holnap „Machbeth” című tragoedia kerül színe.

— **A színházban** tegnap Szabó Antonia k. a. felléptél Faust adatott. Az előadás maga alig ha megérdemelte azt a nagy számu közönséget, mely Faust eddigi jó előadásainak híre után a színházba gyűlt. Sz. A. k. a. mint halljuk, most végezte a pesti színész konzervatoriumot s a mi színházunknak pedig meg van az a régi rossz szokása, hogy minden serdülő tehetőségnek felajánlja padját, hogy az illető bemutathassa magát a közönségnek, nem gondolván meg, hogy e kísérletek miatt csak a mi színházunknak reputációja szenved. Sz. A. kisasszony lehet tehetőséges kezdő, de nem annyira kiképezett színész, hogy Faust Margarethájával megbirkózhasson; hangja kezdetleges iskolázottsággal bír s gyengébb hangja a kolozsvári színpad igényeinek megfelelőhöz;

másodrangú szerepekben meg lehet másként ítéltünk énekéről, így azonban az igazgatóság könnyelműségét kénytelenítettük megírni, hogy a midőn Margitnak olyan személyesítője van, mint Neszveda A. miként engedheti e szerepet ily gyakorlatlan kezek közé jutni. Az előadás egyébiránt az eddigiekhez képest szerfelett el volt banyagolva, zenekar úgy mint a szereplők kevésbe vették feladatukat, mintha csak a fellépő iránti szíveségből játszottak volna.

— **A „Kelet”** egy állítólagos „kisebb részvényese” a „M. Polgár”-ban bíró-széket ül lapunk és szerkesztője fölött, a miért az „erdélyi magyar nemzeti párt” ellen mert szólni s mint ő hiszi a „földesurak” ellen sikra szállani, holott a „Kelet” patronusai épen „földesurak.” Nekünk igen sok tekintélyes, jó hazafi és nagybecsült politikus „földesurak” van szerencsénk ismerni, de a „Kelet” „patronusát” csak is lapunk kiadójában, Stein János urban ismerjük, kivel a lap független és minden befolyástól ment szerkesztésére nézve szerződési viszonyban is állunk. Eszerződést bárkinek készséggel megmutatjuk, hogy meggyőződjék, mily minden jog és alap nélkül akarja ez az u. n. „kisebb részvényes” ur minket számolni, olyan ügyben, melyért egyedül a törvénynek és saját meggyőződésünknek tartozunk felelősséggel. Ebben a tekintetben tehát egy kissé korai a „M. P.” nyilatkozata ujjongása, mert a míg a „Kelet” szerkesztője Szász Béla, jó tanácsot akárkitől, de utasítást senkitől el nem fogad. Különben a „Kelet” nem szokta az embereket a szerint osztályozni, ha földesurak-e, vagy sem, hanem, ha belátása szerint igazat és okosat beszélnek-e, avagy nem. Ezért nem tudta helyeselni az új párt alakulását s ezért kéri a „M. P.” cikkírójét, hogy jövőre számoltassa a maga alárendeltjeit ne a „Kelet” — Szerkesztőjét.

— **Szamosújvárról írják nekünk:** „Örömmel emlékezem meg a városunkban időző Csóka Sándor színigazgató által rendezett előadásokról, annyiaval is inkább, mert Csóka ur részünkre a legkedvesebb meglepetést és élvezetet szerző az által, hogy a kolozsvári nemzeti színház elsőrangú színművésznőjét Némethi Irma kisasszonyt néhány vendégszerepre megnyerte. Nagy érdeklődéssel vártuk a t. művésznő felléptét, a mi tegnap e hó 22-én „Lecouvreur Adrienne” drámával kezdődött meg. Mit írjak, és mit mondjak az első vendégjáték sikeréről, — ? hisz a nagy számu közönség zajos éljenzései, és tapsviharja méltó bizonyítékai voltak a művésznő tegnap esti diadalának, s a közönség nyílt jelenésekben is szűnni nem akaró éljenzés és tapsviharral hozá meg az elismerés méltó adóját. Szabó úr (Bouillon hercegnő) szerepe gondos tanulmányozása s csinos játéka által jeleskedett, Szabó úr (Maurice szász gróf) sikerrel oldá meg feladatát, Pásztor úr (Michonet), Volgyi úr (Abél), helyes fölfogással játszá hálás szerepeiket, általában a szereplők mtndnyáján igyekeztek a vendégművésznőhöz méltóan játszani. A vendégművésznő további felléptei „Debora” és „Vicente Letorier”-ben lesznek. (M. I.)

— **A g. keleti congressus** elnöksége a legközelebbi ülés napját e hó 28 ra d. e. 11 órára tűzte ki. Az ülés tárgya: a metropolita választásra vonatkozó legmagasabb elhatározás közzététele.

— **Az ágostai hitvallásnak** consistoriuma e hó 21-én tartott ülésében a közép- és népiskolák ügyeire nézve több határozatot hozott. A többiek közt elrendeltetett, hogy a méter mértek rendszer az összes tanodákban taníttassék. A szebeni közép-tanodában a magyaryelv mint kötelezett tantárgy kezeltesék. Egy egyházi schematismusnak kiadását kilitásba helyezte s Segesvár városának megengedte, hogy az egyenes államadó után 10% „iskolai adót” szedhessen.

— **Necrolog.** id. Marselek Ferencz, volt városi tizedkapitány e jelen hó 22-én reggeli 8 órákor, életkora 77-ik évében hosszas betegség után kimult.

— **Makfalvi** Dózsa Dániel, a magyar királyi Curia, mint legfőbb ítélőszék r. bírása maga s kiskoru gyermekei: Ákos, Endre és Dániel, ugy székelv-vásárhelyi Egyed Sándor és leánya Polixena s minden rokonok nevében, tisztelettel és szomoruan jelenti a forrón szeretett nőnek, illetőleg anyának, gyermeknek s nővérnek Dózsa Dánielné, sz.-vásárhelyi Egyed Eszternek élte 41-ik, boldog házasságuk 20-ik évében, 1874. november hó 20-ik napján hosszas s kínos betegség után idült szívbaj következtében történt szomorú halálát. A kérelhetlen halál a legnemesebb szívet támatta meg, melyből mint tiszta napfény sugárzott a gyöngédség és szeretet boldogított családjára. Elhunyt ő, ki övének csak egyszer okozott gyászt és bánatot, de ép azért e gyász és bánat örök és kitörölhetlen: a midőn ő ily korán elszakadt tőlük! Béke poraira!

— **Wéber Albert** szebeni plébános vasárnap tartotta 25 éves papi jubileumát. Az isteni tisztelet megtartása után br. Ringelsheim katonai parancsnok, az egyházi tanács, oltáregylet, cath. legényegylet stb. üdvözlőlték a legszívélyesebb módon Wéber plébánost. A nők és leányok egy több száz aláírással ellátott köszönő iratot nyújtottak át, a melyben említettnek bokros érdemei vannak elősorolva. Az egyházközség, oltár és Mária-egyletek egy értékes ajándékkal lepték meg. Végezetül Steiner Béla egyházi gondnoknál lucullusi ebéd volt. Az

első pohár köszöntést Gibel Adolf polgármester mondotta Wéberre. A plébános ezután Szeben városára s protestáns polgármesterére, Békessy Márk Fogarasy Mihály püspökre, üritettek poharat.

— **Verdit, a zeneköltő** a romaisenatus tagjának fogja kinevezni az olasz király.

— **Bukurestben** pénteken leplezték le Mihály vajda lovagszobrát a fejedelmi pár jelenlétében.

— **Az alföldön** közelebb nagyhavazás volt. Aradon, Halason stb. félőles hó esett.

— **Egy amerikai** egy felette hasznos munkát végzett, a menüiben a legyek súlyát megállapította. Ő ugyanis úgy találta, hogy 43.000 darab épen egy fontot tesz ki. S mégis az emberek nagy része oly nagy lármát csap, ha egy negyed fontos cotelleten vagy négy sült legyet találunk.

— **Heine ifjúságáról.** A Rodenberg Gyula által szerkesztett „Rundschau” második füzetében igen érdekes közleményeket olvasunk Heine életéről, egyúttal a genialis költő néhány eddig kiadatlan leveleivel is találkozunk. A leveleket ő Setho Keresztélyhez írta, kinek a „Dalok könyve” freskó sonettjét is ajánlta, s kivel élete végeig a legbensőbb barátság köteléke fűzte együvé. Midőn Heine 1843 év őszén, tizenkét évi távollét után visszatért Németországba, meglátogatta ifjúkori barátját is Münsterben s Párisból visszatérve megküldte neki líli regényt együtt töltött napjaik emlékeül. Ők gyűlt iskoláztak és pajtáskodtak Düsseldorfban. Setho komoly természetű gyermek volt s Heine, kit élezei és gunyolódásai miatt nem egyszer támadtak meg iskolatársai, sokszor keresett és talált menedéket barátja oldalánál. Setho szülei szintén hatottak Heinerre. Setho atyja a francia uralom dacára is hű maradt nemzeti érzelmeihez, míg Heine atyja majdnem rajongott Napoleonért, fiát is rajongóvá tette. De a fiatal gyermek barátja társaságában és szüleinél csakhamar megtalálta a kellő egyensúlyt. Levelei közül Setho hagyatékából különösen érdekes a 17 éves Heine egyik levele társához Setho Keresztélyhez intézve Hamburgból. E levelekben már szárnnyakra vágy s elárulja költői hajlamait, őszintén elpanaszolja: miut undorodik az üzleti pályától, mily nyomasztólag hat rá a kalmár zaj, kufár zsiabongás, — mint fáj neki a zsidók lealáztatása — szóval kicsinyben a jövő egész Heinéjét feltaláljuk e levél lapjain. Nagy elragadtatással beszél szenvedélyes szerelméről, melyet nagybátyjának Heine Salamonnak leánya ébresztett fel szívében, s mely szerelméről a későbbi években „bohóság, semmiség, szamárság!” elnevezésekkel emlékezik meg. Akkor azonban így írt róla: „Én egy örült sakkjátész vagyok: már az első húzásnál elvesztettem a királynőt és azért mégis játszom, tovább játszom a királynőért.” Egy más hely így hangzik: „Isten legyen irgalmas szegény lelkeimnek! Nem irtam e szavakat. Egy halavány, sápadt ember ült le s az irta azokat, onnan van, mert éjfélre jár. Oh Isten! az örültek nem vétkeznek! Ne lehelj erősen, épen most állítottam fel a csodaszép kártyákat, — legtetéjében én állok és karjaimba tartom őt.”

— **A „Vasárnapi Ujság”** utóbbi száma a helyárosi gyermekkert sikerült képét közli s általánoságban ismerteti a Fröbel-rendszert és előnyeit. Ez ismertetést érdekesnek tartjuk egész terjedelmében közölni s lapunk máj rovatában már meg is kezdjük közreadását.

— **A „Vasárnapi Ujság”** november 22-iki száma a következő tartalommal jelent meg: Bolliac Cesar (arcképpel). — A magyar lány. (Allessandri költeménye, románból ford. Bánai.) — Fekete márvány. (Dán beszély.) — Fröbel Frigyes nevelési rendszere és a kolozsvári Fröbel-intézet. (Káppel.) — Dávid Ferencz és a szombatosság. Ferencz Józseftől. — Vázlatok Keletindióból: III. Az arany kioszk Ambarben. IV. Egy hindu fejedelem udvara. (Három képpel.) — Hogy él Kossuth? (Darmaytól.) — A hétről. — Irodalom és művészet; köztintézelek; mi újság? sakkrovat, stb. rendes rovatok. A „Vasárnapi Ujság” april—junius és april—septemberi folyamából, melyben az „Utazás a tenger alatt” című képekkel illusztrált regény közlése megkezdett, még néhány teljes számu példány kapható; előfizetési ár évnegyedre 2 forint; félévre 4 forint.

KÖZGAZDASÁG.

Árjegyzék.

— A beszteczeli piacz árai november hó 17-én 1874. Alsó-Auszt. mérő. Tisztábuza 4 frt. — kr. Rozs 3 frt, — kr. Elegybuza 3 frt, 20 krt Zab 1 frt, 40 kr. Széna 1 frt, 60 kr. Alomszalma — frt 95 kr. Zsupszalma 1 frt 50 kr. Egy öl fa 6 frt Marbahu 14 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről
Nov. 25-én 5% Metalliques 69.95 frt. Kamat —. — 5% Nemzeti kölcsön 74.45 frt 1860. Kölcsön 109.50. Bankrészevény 994 Hitelintézeti-részevények 233.75 London 110.45ft. Ist. Ezüst 105. — Cs. kir. arany 526—. Napoleondor 890. —
Urbéri kötvények: Magyarországi 74.80 Temesi 77.25 Erdélyi 74.75 Horvátországi 79. —

Felelős szerkesztő: Szász Béla

A közönség köréből.*

Kolozsvárt, nov. 22. 1874.

Alig mult el egy hónapja, hogy egy katona, az itten állomásozó cs. kir. 51. sor ezredből, a két-vizközi Apoc-utcában egy özvegy asszony leányát

*) E kösérdekt felajánlásoknak szánt rovat alatti közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában vállal felelősséget.

anyja udvarán megverte és magát az asszonyt is bántalmazta, melyért bántalmazott, az illető ezredes urhoz írásbeli panaszt is adott be, de hogy minő elégtétel adatott — mai napig sem tudható — s már tegnapelőtt este újból azon cs. kir. ezredből az említett utcában két katona 8 óra tájt több lakos, s ezek közt Incze András birtokos polgár kapuját dorongokkal ütlegetlén, midőn a nevezett ház tulajdonosa hozzá tartozóival és más lakosok, a lármára kijöttek s a csend háborító katonákat kérdőre vették, ezek közül egyik piszkos szidalom után, kérdőző Incze Andrásra botottemelt, dejezzel nem boldogulhatván, szuronyát kihúzta, neki szurt és csak zubbonyát lyukasztotta keresztül, azután pedig Incze András apjának arezát szurta meg két helyett, az e miatt történt láma és tolvaj-kiáltásra több lakosok gyűlven ki az utcára, a két katona jobbnak látta kereket oldani, és az egyik szuronyát és sapkáját is hátra hagyva, elfutottak és pedig a szurony és sapka nélkül egyenesen a katonai nagy kaszármába futott, honnan egy tizedes és ő legényből álló fegyveres őrcsapatot hozva, említett Incze András udvarára bement és ötet apostól együtt szuronyok közt elvin i akarta; azonban értésére adván az őrcsapatvezetőnek, hogy polgárok házába katonai fegyveres erővel bemenni, és onnan egy polgárt elvinni, csak a polgári hatóság közbejöttével történhetik, az őrcsapat a két csendzavaró katonát maguk közé véve elment ugyan, de a megsértett fia, az őrcsapat kiküldetésének helytelenségét azonnal a helyőrségi főlakatnyán nyomozván, az a közben megtalált katonai helyőrségi felügyelő cs. k. kapitány ur közbejöttével, ki az őrcsapat kiküldetésének és menetelének kiderítésére legnagyobb készséget tanusított, kiderült, miszerint a kérdéses őrcsapat kiküldetéséről és meneteléről, egyik szolgálatbeli tiszt ur sem birt tudomással, hanem egy tizedes, egy idevaló külvárosi születésű az említett sor ezredből, önféjűleg és hir nélkül vitte östve 9 óra felé Incze András polgári lakába a fegyveres őrcsapatot.

Reméljük ezekután, hogy nem csak a város hatóság részéről, ezea erőszakokövetése, és jövődöbeli hasonló esetek kikerülése tekintetéből, mely ha a városnak egy más részében történik, nagyobb és kedvetlenebb következményeket s, talán épen az 1834. beli esetet idézhette volna elé, erőlyes intézkedés fog tétetni, hanem az itten állomásozó cs. kir. katonai parancsnokság részéről is az illó elégtétel ki fog szolgáltatni és a polgárság ily nemű hatalmaskodásoktól meg fog óvatni.

— **Stein János** erd. muzeum-egyleti könyvtáros és magyar királyi egyetemi nyomdász kiadványában megjelent **naptárak** Kolozsvárt. **Erdélyi képes kis naptár** 1875-ik közönséges évre. 17-dik évfolyam. A Királyhágón inneni s néhány királyhágón tuli nevezetesebb vásárok legújabb s ujonan kijavított jegyzékével. Ára 26 krajczár, postán küldve 32 kr. **Irodai fali naptár** 1875-re. Katholikus és protestans, görög- orosz és izraelita naptárral, bélyegilleték táblákkal, s a királyhagóninnyi királyi törvényszékek és járásbírószágok táblázatos kimutatásával. Különösen hivatali használatra Ára 30 krajczár, postánküldve 35 krajczár. **Erdélyi nagyobb képes naptár** 1875. évre. Hatodik évfolyam. Tiszti czimtárral ellátva. Ára csak 50 kr. postán küldve 56 kr. A dústartalmu naptár-részen kívül a tiszticzimtár tartalma következő: A felelős magyar királyi kormány, horvát-szlavon-dalmát és osztrák-magyar közös miniterium, magyar királyi állami számvevőség, m. kir. curia, m.-vásárhelyi kir. ítélőtábla, m. k. kincstári jogügyek igazgatósága Pesten, az erdélyi földtehermentesítési alapigazgatóság Budán, a királyhágón inneni összes királyi törvényszékek és járásbírószágok, magyar királyi bányaigazgatóság és magyar királyi jószágigazgatóság Kolozsvárt, a kolozsvári és nagy-szebeni magyar királyi pénzügyigazgatóságok az alantas adó- és vámhivatalokkal, az erdélyi magyar királyi postaigazgatósági kerület postahivatalai és postamestereivel, a kolozsvári magyar királyi táviradi kerület fő- és mellék-állomásai, az erdélyi telekkönyvi igazgatóság Kolozsvárt, a királyhágón inneni megyék, székek, vidékek, szabad királyi- és mezővárosok közigazgatási tiszticzimtára, a kolozsvári magyar királyi tudomány-egyetem, kolozs-monostori gazdasági tanintézet, a Kolozsvárt létező hitfelekezeti tanodák, állami tanintézetek, népiskolák, óvodák és magán-nőveldék, kereskedelmi és iparkamarák, Brassóban és Kolozsvárt, az erdélyi gazdasági egyelet, kolozsvári pinczeegylet, bankok, kölcsön-és takarékpénztárak, biztosító társaságok. A „kolozsvári kalauz”-ban közli a helyt létező közmivelődsi és jótékonsági egyleteket, a helyt lakó orvosokat, ügyvédeket, irodalmi és iparvállalatokat, azok közül a nevezetesebb czegeket fölemlítve.

Gabona szállítási árlejtési hirdetmény.

A rojaidai (poduroji) m. kir. vaskohó hivatal munkás személyzetének élelmezésére 1875. január hó kezdettől, bezárólag 1875. december-hó végéig szükséges 1200 (ezer kétszáz) pozsonyi mérő búza, és 900 (kilencz száz) pozsonyi mérő tengeri szállítására ezennel árlejtési hirdetményt.

Ezen nyilvános szóbeli árlejtés 1874. december 3 kán (harmadikán) d. e. 10 (tíz) órakor a m. kir. vaskohó hivatal irodájában Rojaidán (Poduroji) Belső-Szolnok vármegyében fog tartatni, mely óráig bepecsételt, a m. k. vaskohó hivatalnak Rojaidán (utolsó posta Horgospataka) címzett és a búza szállítására nézve 30 (harmincz) forint o. é., tengeri szállítását illetőleg pedig 25 (huszonöt) forint o. é. bánatpénzzel és szabályszerű bélyeggel ellátott ajánlatok is (Offert) elfogadtatnak.

A szóbeli árlejtés bevégezése után azonnal az ajánlatok is nyilvánosan fognak felbontatni és a legkevesebbet kérővel a szerződés kötött, mely a vállalkozóra nézve azonnal, a m. k. vaskohó-hivatal részére azonban csak a nagybányai nagyteljesítési m. kir. bányagazgatóság helybenhagyása után kötelező erővel bír.

A bánatpénz a vállalkozó által a szerződött összeg tíz százalékos biztosítékára azonnal kiegészítendő, a többi árlejtőknek bánatpénzük pedig tüstént visszaadatik.

Mind a tengerinek, mind a búzáknak pozsonyi mérőnként 82 (nyolczvankét) bécsi font, súlyúnak kell lennie, a búzáknak 25 (huszanöt) százalékos rosnál többet tartalmazni nem szabad — és hat egyenlő részben Rojaidára kell szállíttatni, úgy hogy mindég két havi szükséglet készletben legyen, melynek első részletét az az 200 (kétszáz) pozsonyi mérő búzát és 150 (százötven) pozsonyi mérő tengerit, a vállalkozónak okvetlenül legfeljebb 1874. december 31. be kell szállítani.

Felhivatnak tehát a vállalkozni szándékozók, hogy elegendő bánatpénzzel és biztosítékkal ellátva a kifizető helyen és időben megjelenni, vagy ajánlataikat beadni sziveskedjenek; mert későbbben beérkezett, vagy a fent nevezett kellekkel el nem látott ajánlatok tekintetbe nem fognak vétetni.

Megjegyeztetik még, hogy biztosítékul készpénzen kívül elfogadtatnak:
1-ör: Minden magyar és osztrák állam adóssági kötvények illetőleg sorsjegyek.
2-ör: Minden a magyar állam, vagy a Lajtántuli tartományok által kamat biztosításban részesített vasút részvényei és azoknak elsőbbségi kötvényei.

3-ör: A magyar földhitelintézet záloglevelei.

4-er: A magyar állam földhitel részvénytársulat záloglevelei, a napi árfolyam szerint és

5-ör: A Budapesten székelő magyar jelzálog hitelbank záloglevelei, a tőzsdei napi árfolyam szerint.

Végre tudomásul szolgáljon: hogy minden ez ügyben kívánt közelebbi felvilágosítások a rojaidai m. kir. vaskohó-hivatal által a rendes hivatalos órákban egész készséggel kiszolgáltattatnak.

Kelt Rojaidán (Podurojin) 1874. november 19-kén.

A m. kir. vaskohó-hivataltól.

Sz. 47. — 1874.

(449)

(3-3)

Hirdetmény.

A kolozsvári kir. törvényszék telekkönyvi hatósága részéről közhírré tétetik, miszerint a kolozsvári ev. ref. főtanoda felperes javára 500, 500, 100 frt. tőkék és járulékaik erejéig Demjén Katalin, Zsuzsanna, Mária és Anna alperesektől lefoglalt és 9088 frtra becsült, a kolozsvári 636 számú tjkban A + 1. rend és 36. 37. hely sz. a. alperesek közös tulajdonánál felvett belső királyintezsai 28 számú házastelek és kert 1874. december-hó 22. esetleg 1875. január hó 22. napjának mindenkor reggeli 9 órakor ezen telekkönyvi hatóságnál végrehajtási árverésen el fognak adatni.

Kikiáltási ár a 9088 frt. becsérték, melyen alul az első árveréskor nem fog eladatni; a venni szándékozók tartoznak az árverés előtt a kikiáltási árnak 10%-át a kiküldött biztos kezéhez készpénzen előre lefizetni, mivel addig nem árverelhetnek és ez alól csak a felperes van kivéve, ha vevő szándéka nyilvánuland, a fizetési módzatokra vonatkozó s többi árverési feltételek a szokott hivatalos órák alatt a telekkönyvi irodában mindenkor megtekinthetők.

Együttal a telekkönyvi hatóság székhelyén nem lakó hitelezők felhivatnak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltetésük végett megbízottat rendeljenek, a azokat ide jelentésk be, minthogy ellenkező esetben hivatalból kinevezendő gondnok által fognak képviseltetni.

Végre azok is, kik a lefoglalt javak iránt tulajdoni, vagy más igényt, avagy elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vélnek, felhivatnak, hogy igény kereseteiket ezen hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó 15 nap alatt elsőbbségi bejelentvényeiket az árverés kezdetéig benyújtsák, különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár feleslegére lesznek utasítva.

A kolozsvári kir. törvényszék telekkönyvi hatóságának 1874. október 28-kán tartott üléséből.

BIRÓ PÁL, elnök.

TODORFFI, jegyző.

Sz. 1752.

(448)

(3-3)

Árverési hirdetmény.

A kolozsvári m. k. jószágigazgatóságnak f. évi 5051 szám alatt kelt rendelete folytán az 1878 év végéig tartó időközre következő tárgyak fognak

folyó évi december hó 7-kén

az alólírott m. k. erdőhivatal irodájában reggeli 8 órától kezdve árverezés útján haszonbérbe adatni u. m.:

1. A Groape nevű legelő Maros-Portuson 1875, April 24-től kikiáltási ár 145 frt.
2. A volt dobosnagyi szállás Orláthon 1875 Május hó 1-től kikiáltási ár 22 frt.
3. Kalmárbolt és mészárszék Maros-Portuson 1875 Január 1-től kikiáltási ár 170 frt.
4. A volt őrnagyi szállás Tövisen 1875 Október 1-től kikiáltási ár 185 frt.
5. A hidvám M.-Portuson 1875 Január hó 1-től kikiáltási ár 5301 forint.
6. A hidvámhoz tartozó vámszedői szállás M.-Portuson 1875 Jan. 1-től kikiáltási ár 48 frt.
7. Az italmérési jog Báadon 1875 Január 1-től kikiáltási ár 501 frt.
8. A volt irodaszolgai lak M.-Portuson (10-ik ház szám) 1875 évi Január hó 1-től kikiáltási ár 30 frt.

Minden árverező köteles a szóbeli árverezés kezdete előtt, a kikiáltási árnak 10 százalékat mint bánatpénzt lefizetni, mely bánatpénz a legtöbbet ígértől visszattartatik, a többi árverezőnek pedig visszazadatik.

Szabályszerűen szerkesztett és a bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok, melyekben az ajánlat számokkal és betűkkel tisztán kiírva, és határozottan megemlítve van, hogy az árverzési és bérleti feltételek az ajánló előtt egész terjedelmükben ismeretese, valamint, hogy ajánló magát azoknak feltétlenül aláveti, a szóbeli árverezés kezdete előtt elfogadtatnak.

Az árverzési és bérleti feltételek az árverezés előtt nyilvánosan felolvastatnak, és addig is az alólírott hivatalban, a rendes hivatali órákban mindenkinek rendelkezésére állanak.

Szászsebes, 1874. November hó 16-kán.

Magyar királyi erdőhivatal.

164. — 1874.

(446)

(3-3)

eln.

Hirdetmény.

A sz.-kocsárdi özsüves pálinka koresomárlási jog a jövő 1875-dik év elsőjétől kezdődő három egymást követő évre, a következő **december-hó 10-én d. e. 11 órakor** kezdődő árverés útján, a községházánál haszonbérbe adandó, vállalkozni kívánó a feltételekkel Felvinczen az aranyosszéki alkirálybírói irodában, vagy Sz.-Kocsárdon a községi jegyzőnél megismerkedhetik.

Ns. Aranyosszék alkirálybírája.

Felvinczen, 1874. november 16-kán.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

FELHÍVÁS

takarmány és gabona készletek
tűz-elleni biztosítására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész községeket hamvasztanak el, alkalmat nyújtanak most különösen az aratás idején és multával, a t. gazda-közönség figyelmét a „VICTORIÁRA” irányozni, mely tűzkár ellen biztosítást nyújt mindennemű takarmány neműekre, szalmás és szemes gabonákra, úgy fedél alatt, mint szabadban (ez utóbbiaknál a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjed, mihielyt annak hová rakása előre bejelentetett,) továbbá: Cséplőgépekre helyt, vagy úton, gazdasági és lak épületekre, marhákra kint és bent, gyárookra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.

A biztosítás érvénye kiterjed úgy a magán, a biztosított tárgyon kifizetett, mint szomszédotl átharapozott tűz általi károsodásra; végre a villámcsapás által előidézett tűz-esetre is.

A mentés, vagy kihurczkolódás által idézett károk szintén megterítettnek. (270) (17-*)

A díjak a lehető olcsóra szabvák, s nagyobb biztosító feleknél külön kedvezmények is nyújthatnak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „VICTORIA” évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti, s ily czímen már eddig is több mint

négy millió

forintot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjtáblák stb. betekinthetők a vidéki ügynökségeknél, úgy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874 nyarán

„VICTORIA” biztosító társaság
vezérügynöksége.

Epen most hagyta el a sajtót
s már megrendelhető Kolozsvártt Stein János és
Demjén László könyvkereskedésében a fontos
politikai röpirat:

KÉT VÁLSÁG
EGYMÁS UTÁN.

Tartalom.

Általános eszmék. Hibáink a.) hazaszeretet hiánya, b.) önbizakodottságunk. Törvényalkotásunk hiányai. Hírlap irodalmunk. Demokrata hajlamok és vágyak. Erős és erőlyes conversálva haladó párt hiánya. Bajaink főbbek kiknek tulajdoníthatók. A közelebről történetek. Lónyai, Szlávi. A többség és balközép. A többség. Vezénylet. Fegyelem. Féltség pénzügyi elvek. Adóemelés. Költségkimelés. Hadügyi kiadásaink. Háboru politikánk. Államhivatalaink száma, fizetése, nyugdíj rendszer. Megyéink területi és közigazgatási szabályozása. Pénzügyünk viszonya általános politikánkhoz országgyűlési tárgyalásunkhoz. Újabb válság. Adalék.

4 ívet tartalmazó füzet. Ára 40 kr.

Vidékre postán bérmentes megküldéssel 44 kr.

GIL BLAS DE SANTILLANE.

Irta Le Sage,

franciából fordította Benedek Lajos.

Képes kiadás. 4 csinos kötet. Ára füzve 5 frt.

Két erkély szobácska.

Regény. Két kötetben. Irta Flygaré Carlén Emilia.
Ára 2 forint.

Egy uri társaság.

Regény. Gaboriau E. után francziából fordítva. 3 kötet.
Ára 4 forint.

TÉLI ESTVÉKRE.

Jeles külföldi írók beszélyeiből. 2 kötet ára 2 frt.

A szerzetes uralma vagy Róma a 19-dik században.

Irta GARIBALDI tábornok.

2 kötet bolti ára 4 forint helyett csak

1 frt 50 kr.

Sue Jenő, a bolygó zsidó.

Regény. 16 kötetben. Kötetenként 80 kr.

A KALANDOR.

Történeti regény. Irta Montépin Xavér. Francziából. 9 kötet.
Ára 9 frt 40 kr.

A fekete mise.

Regény. Francziából. Irta Ponson du Terrail. 4 kötet.
Ára 4 forint.

A rejtélyes Páris.

Regény 8 kötetben. Irta Ponson du Terrail. Francziából.
Ára 8 forint.

Ugyan csak

Legújabbban megjelentek és Stein
János erd. muzeum-egyl. könyv-
kereskedésében Kolozsvártt
kaphatók:

A természet könyve.

Közérdeklő olvasmányok a természet-
tudományok köréből. Bernstein A.
német műve után.

I. és II-ik füzet. Füzetenként 50 kr.

E közérdeklő vállalatra, mely
egyelőre 20 füzetre van tervezve és
havonként egy füzet fog megjelenni
annyival inkább is felhívjuk a közön-
ség különös figyelmét, miután e munkát
beléremén kívül a csinos kiállítás és
az olcsó ár is ajánlja.

**A magy. váltó- és kereskedel-
mi törvény.**

A váltói végrehajtásokra vonatkozólag
kiadott eljárási szabályok, egy a váltó-
bíróóságok illetősége és a váltóhamisi-
tás esetében követendő eljárásra nézve
foglalt módosításokkal stb. stb. ellátva
egybeilleszté Szeniczey Gusztáv.
6-dik újra átdolgozott kiadás.
Ára 2 forint.

(455)

(1-3)

Zenemű-szerek,

a melyek 4—200 zenedarabot játszanak; ex-
pressio, mandolin, d. b., hangjáték, kéz-
csörgőtyű, éghanggal sat.

Zenemű-szelenczék,

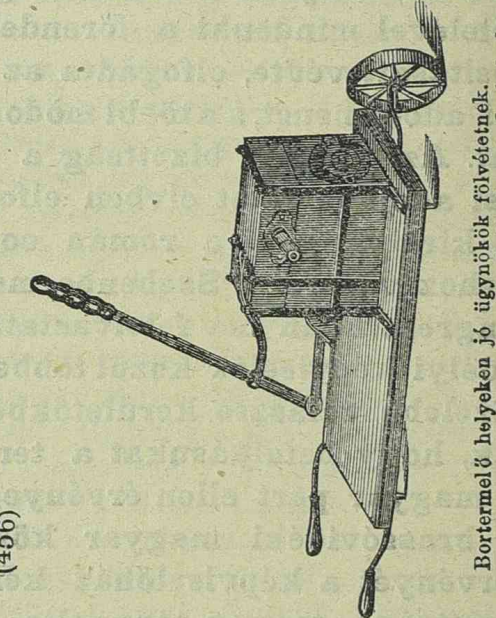
a melyek 2—16 darabot játszanak, nemesai-
rek, szivar-állványok, svájci házacsokák, ké-
tyűtartók, levényomatók, szivartartók, do-
hány- és gyufatartók, dolgozó asztalok, pa-
lacsok, söröspoharak, pénzárccok, székek
sat. mind zeneművekkel. Mindig a legújabbat
ajánlja

Heller J. H., Bernben.

Árjegyzékkel ingyen szolgálók.
Csak az kap valódi Heller-féle czikket, a ki
egyenesen tőlem rendel.
Legnagyobb fu-faragvány-raktár.

Gazdatiszti vagy ispányi
állomást keres **PÁSZTOR GÁ-
BOR.** Értekezhetni levél által méltó-
ságos Thuri Elek urnál Palatkán,
u. p. Mocs. (454) (1-1)

(1-3)
Bortermelőkre, borkereske-
dőkre és iparosokra nézve
fontos.
A bécsi világiállaton 1873-ban és a st.
pölteni kiállitáson 1874-ben díjazott
cs. kir. szab.
Patent-emelés-
borszivattyúinkat,
készenlével
ingyen.
Bortermelő helyeken jó ügynőköt földelnek.
Ostheimer Antal és társa, Versecz (Göl-Magyarhor.)

(441) (2-6)

BETTELHEIM J.

francz. chinaezüst

készítmények

utolsó maradéka,

BÉCS,

Franziskanerplatz 3 sz.,

az üzlet felhagyása miatt végeladódik, tehát

következő ármérséklet lön megállapítva:

	eddig	most
1 levesmerő kanál	3 frt 80	2 frt 25
1 zöldséges "	3 frt 50	1 frt 50
1 tejszínmerő "	3 frt —	— frt 80
1 vajcsésze "	6 frt —	2 frt —
1 cukorkorgó "	3 frt —	1 frt —
1 sórtartó, (Chinaezüst és üveg)	1 frt 50	— frt 70
1 tojásphár (belül aranyzott)	2 frt 50	1 frt —
1/2 tuczet palló	9 frt —	2 frt 50
1/2 kávé kanál	3 frt 75	1 frt 20
1/2 ugyanaz aranyozva	4 frt —	1 frt 50
1/2 kés	9 frt —	2 frt 75
1/2 villa	9 frt —	2 frt 75
1/2 kanál	9 frt —	2 frt 75
1 theaszűrő	1 frt —	— frt 30

Vidékre utánvét mellett

pontosan és lelkiismeretesen.
Gyerlytartók, gerandolók, asztalkendő-
csipetők, eczet-olaj-tartók, cukorkorintók, tá-
czák, thea edények, fogvájó-tartók sat. sat. ha-
sonlag ily bántulatos olcsó árban.

Árjegyzékek kívánatra ingyen.

Jegyzés. A raktáron levő czikkek mind
újak s pompás kiállításban kaphatók és ily
bevásárlási alkalom tán **soha** sem fog többé
nyílai.